

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Anna Janczak

w sprawie **S. B.**

oskarżonego o czyn z art. 217 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 28 listopada 2023 r.

skargi prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 19 czerwca 2023 r., sygn. akt X Ka 1344/23,

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa w Warszawie

z dnia 25 stycznia 2023 r., sygn. akt XIV K 86/21, i przekazującego sprawę do

ponownego rozpoznania,

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu
w Warszawie.**

UZASADNIENIE

S. B. został oskarżony o to, że w nieustalonym dniu czerwca 2020 r. w W. naruszył nietykalność cielesną małoletniego syna B. B. poprzez uderzenie go dłonią w policzek, tj. o czyn z art. 217 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie wyrokiem z dnia 25 stycznia 2023 r., sygn. akt XIV K 86/21, S. B. w ramach zarzucanego mu czynu uznał za winnego tego, że w nieustalonym dniu czerwca 2020 r. w W. przy ul. B. naruszył nietykalność cielesną małoletniego syna B. B. poprzez uderzenie go dłonią w policzek, przy czym w trakcie popełnienia czynu jego zdolność do rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem ograniczona była w stopniu znacznym i za to na podstawie art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. skazał go, a na podstawie art. 217 § 1 k.k. wymierzył mu karę 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne. Zwolnił oskarżonego z ponoszenia kosztów sądowych w całości.

Apelację od tego wyroku, zaskarżając go w całości, wniósł obrońca oskarżonego. Zarzucił naruszenie przepisu postępowania – art. 7 k.p.k., powodujące błędy w ustaleniach faktycznych i mające wpływ na treść wyroku, nadto naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 34 § 1a pkt 1 k.k. zw. z art. 35 § 1 k.k. oraz art. 115 § 2 k.k., szczegółowo opisując, w czym upatruje sygnalizowanych uchybień. Na wypadek nieuwzględnienia tych zarzutów przez Sąd odwoławczy podniósł zarzut rażącej niewspółmierności (surowości) wymierzonej oskarżonemu kary, a w konkluzji wystąpił o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 19 czerwca 2023 r., sygn. akt X Ka 344/23, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie. W uzasadnieniu stwierdził, że ograniczył rozpoznanie środka odwoławczego, dostrzegając bezwzględłą przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k., która zaistniała w sytuacji, gdy cyt. „Sąd rejonowy wymierzył karę nieznaną ustawie (...). Orzekł ją bowiem w postaci »6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne«. Zgodnie z ustalonym orzecznictwem sądowym, orzeczenie o karze nieznannej ustawie oznacza orzeczenie

o karze nieznanej w ogóle ustawie karnej. Karą nieprzewidzianą w systemie polskim jest między innymi kara w postaci niedookreślonej (...). Taką właśnie niedookreśloną karę orzekł sąd rejonowy. Nie określił bowiem miesięcznego wymiaru pracy na cele społeczne”.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie, powołując m.in. przepisy art. 539a § 1 i 2 k.p.k., wniósł skargę od wyroku Sądu odwoławczego, zaskarżając go w całości na niekorzyść oskarżonego. Zarzucił „naruszenie art. 437 § 2 k.p.k., poprzez uchylenie wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa w Warszawie z dnia 25 stycznia 2023 r., sygn. akt XIV K 86/21 i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania na skutek błędnego uznania, że zachodzi podstawa do takiego rozstrzygnięcia określona w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. w postaci bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k., podczas gdy taka przyczyna w tej sprawie w istocie nie wystąpiła”.

Podnosząc powyższe, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga zasługuje na uwzględnienie. Orzekając w postępowaniu skargowym Sąd Najwyższy bada (przy uwzględnieniu art. 536 k.p.k., mającego odpowiednie zastosowanie – art. 539f k.p.k.), nie tylko, czy wydając wyrok kasatoryjny, sąd odwoławczy powołał się na którąś z przesłanek wymienionych w art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k., do których należą m.in. uchybienia wymienione w art. 439 § 1 k.p.k., ale też czy w realiach sprawy przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Mając to na uwadze, należy przyznać rację autorowi skargi, że Sąd drugiej instancji błędnie uznał, iż wyrok Sądu meriti jest dotknięty uchybieniem określonym w art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k., tj., że oskarżonemu wymierzono karę nieznaną ustawie. Wnioskowanie Sądu Okręgowego nie wydaje się przy tym konsekwentne, skoro prawidłowo (zob. orzeczenia Sądu Najwyższego, np. wyrok z dnia 16 maja 2008 r., II KK 92/07 i powołane tam orzecznictwo; postanowienie z dnia 1 września 2016 r., V KK 168/16; postanowienie z dnia 29 grudnia 2021 r., III KK 491/21) stwierdził, że orzeczenie o karze nieznanej ustawie oznacza orzeczenie o karze nieznanej w ogóle (podkr. SN) ustawie karnej, a zarazem z pewnością miał w polu widzenia, że wymierzona S. B.

kara ograniczenia wolności jest ustawie znana, co wynika z art. 32 pkt 2 k.k., nadto jej postać, spośród dwóch przewidzianych w art. 34 § 1a k.k., została sprecyzowana. Dostrzeżoną wadę, polegającą na niewskazaniu ilości godzin pracy, którą w miesiącu skazany miał wykonywać, uznał jednak za karę w „postaci niedookreślonej”, „nieprzewidzianą w systemie polskim”. Powołując w tym względzie pogląd doktryny, uczynił to niedokładnie, bowiem w przytoczonej publikacji podano, że chodzi o sytuację, w której orzekając karę, sąd wskazuje jedynie przedział czasowy, czyli okres od-do, w jakim kara ma się mieścić [K. Boratyńska, P. Czarnecki (w:) A. Sakowicz (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Wyd. 10, Warszawa 2023, komentarz do art. 439]. Nie ma to miejsca w omawianym przypadku, którego zaistnienie należy traktować jako obrazę prawa procesowego (art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k.), skutkującą obrazą prawa materialnego (art. 35 § 1 k.k., który stanowi, że nieodpłatna, kontrolowana praca na cele społeczne jest wykonywana w wymiarze od 20 do 40 godzin w stosunku miesięcznym), tj. uchybienie stanowiące względną przyczynę odwoławczą. Wobec tego celowe będzie wspomnieć, że do takiej przyczyny prawidłowo nawiązał autor apelacji, kiedy sygnalizując obrazę prawa materialnego powołał się na art. 438 pkt 1 oraz 1a k.p.k. i twierdził, że naruszenie prawa materialnego nastąpiło poprzez „nieokreślenie w wyroku sposobu w jaki powinna zostać wykonana kara ograniczenia wolności”.

Należy zaznaczyć, że odnosząca się do omawianego zagadnienia linia orzecznicza Sądu Najwyższego jest utrwalona. Zdarzające się w praktyce sądowej przypadki niepodania w wyroku wymiaru godzinowego czasu pracy skazanego w stosunku miesięcznym są uznawane za rażącą obrazę prawa materialnego mającą wpływ na treść orzeczenia, także obrazę prawa procesowego (art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k.), a nie za uchybienie stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą (zob. powołane w kasacji wyroki SN: z dnia 27 kwietnia 2000 r., IV KKN 285/99; z dnia 4 stycznia 2005 r., WA 28/04; z dnia 5 marca 2008 r., V KK 453/07; z dnia 4 sierpnia 2011 r., II KK 18/11; z dnia 5 lipca 2016 r., IV KK 48/16; z dnia 23 marca 2021 r., V KK 81/21; nadto wyroki: z dnia 16 stycznia 2014 r., V KK 336/13; z dnia 14 listopada 2016 r., III KK 268/16; z dnia 16 marca 2020 r., I KK 103/19; z dnia 21 czerwca 2022 r., V KK 203/23). Zazwyczaj Sąd Najwyższy zaznaczał, że uchybienie to ma o tyle

znaczną wagę, iż w praktyce uniemożliwia wykonanie wyroku, skoro nie może być konwalidowane orzeczeniem wydanym w postępowaniu wykonawczym.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, w trakcie którego zostanie wydane orzeczenie uzupełniające brak, którym jest dotknięty wyrok Sądu pierwszej instancji.

[K.K.]

[ms]